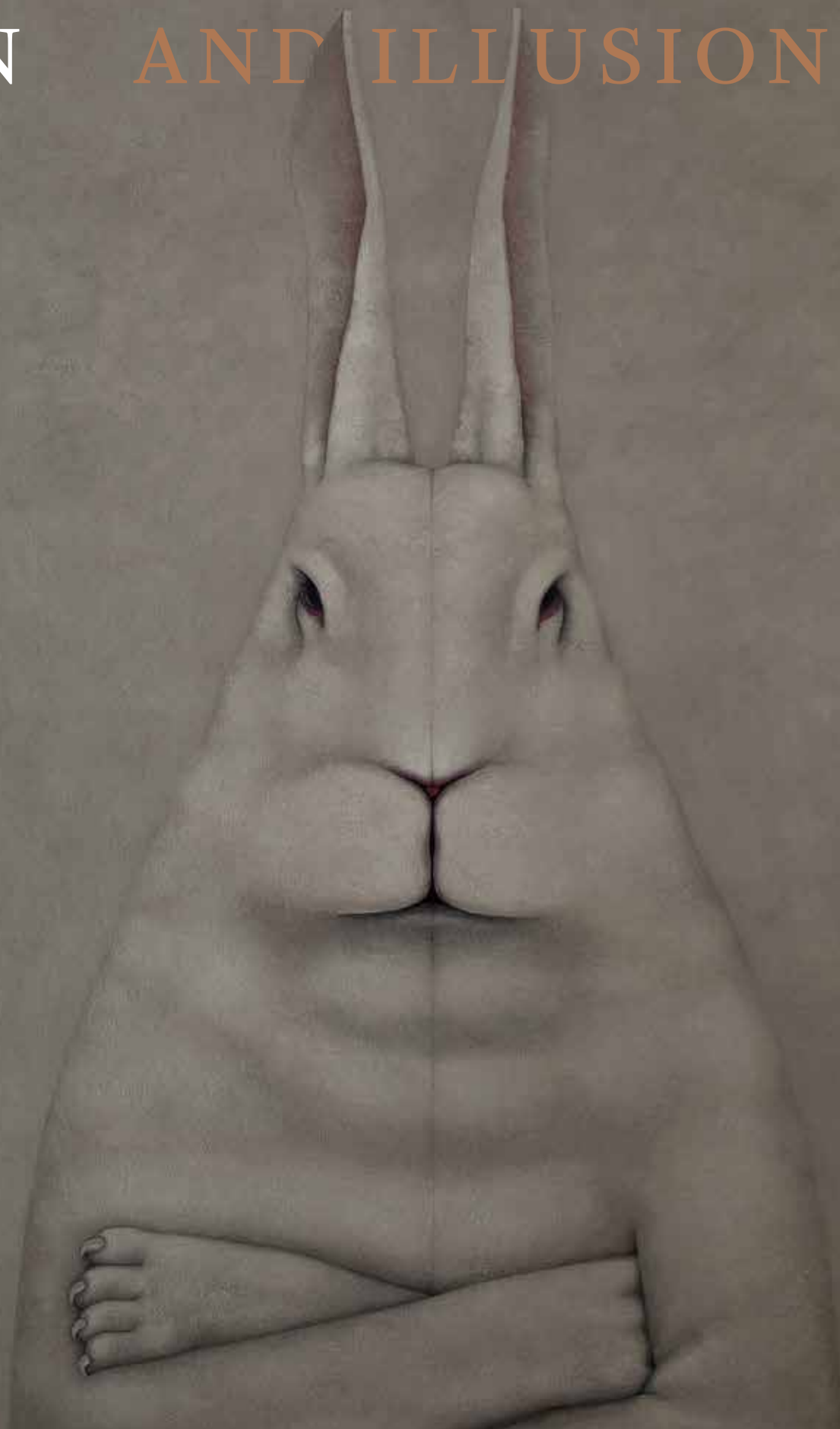

SHAO BETWEEN TRUTH
FAN AND ILLUSION

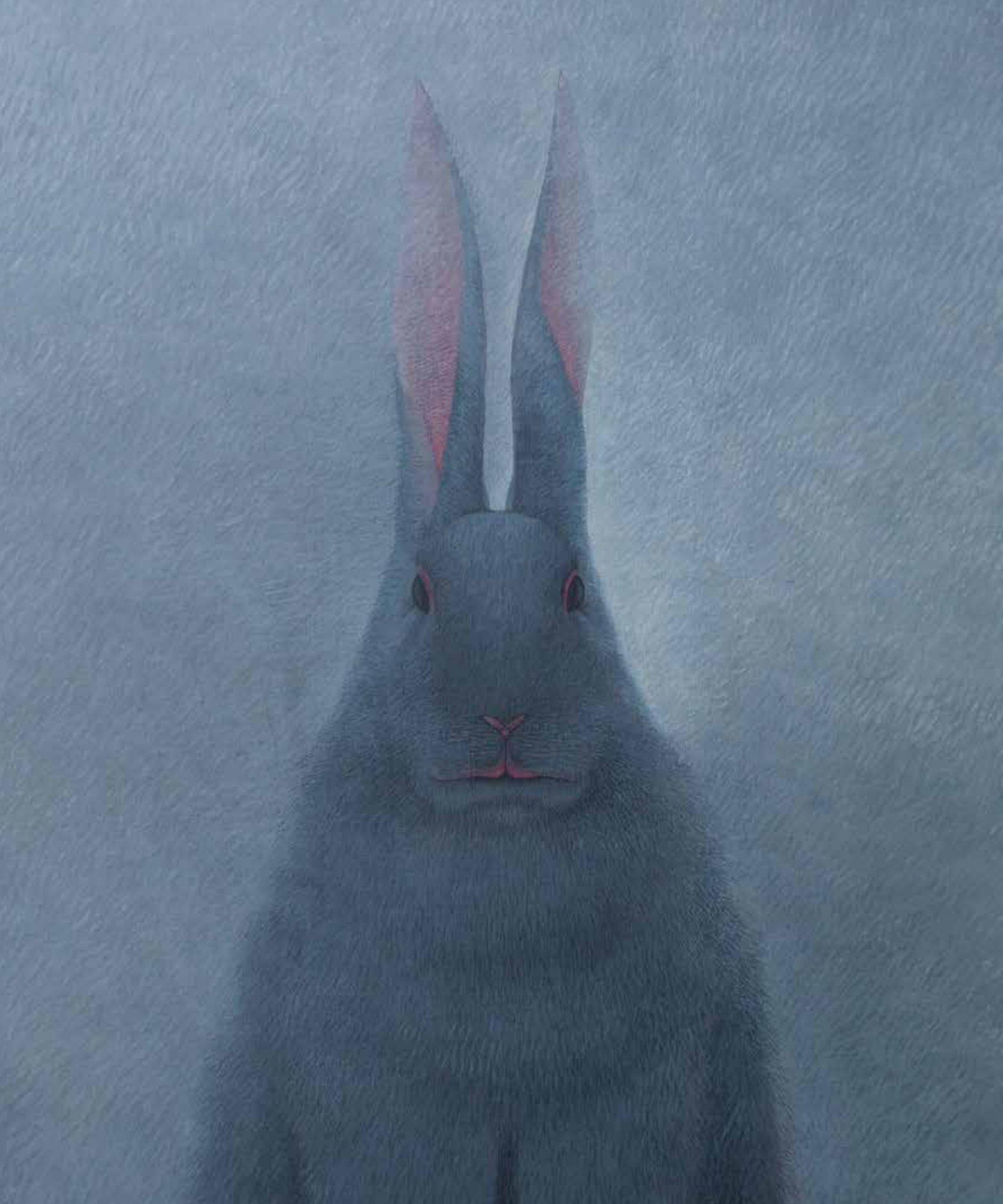

WBOOKS

Shao Fan

Between Truth and Illusion

Het Noordbrabants Museum 's-Hertogenbosch

Inhoud / Content

Charles de Mooij Voorwoord	6
Hans November Tussen waarheid en illusie	8
Shao Fan Waardering voor 'het oude'	12
Heinz-Norbert Jocks Een gesprek met Shao Fan Het schone en het oude <i>of Een leven even ongehaast als ingetogen</i>	14
Charles de Mooij Foreword	22
Hans November Between Truth and Illusion	24
Shao Fan Appreciation of Oldness	28
Heinz-Norbert Jocks A Conversation with Shao Fan The Beautifull and the Old <i>or A Life as Unhurried as it is Quiet</i>	30
Catalogus / Catalogue	37
Biography	77

p. 1, 2
Shao Fan
Photography: Wang Yu
Courtesy the artist and Galerie Urs Meile

p. 4
Rabbit Portrait - Yiwei 2
2015
detail p. 60

Voorwoord

In 2018 toonde Het Noordbrabants Museum een verrassende bloemlezing van de Chinese hedendaagse kunst: *A Chinese Journey: The Sigg Collection*. Deze succesvolle expositie besloeg de gehele tentoonstellingsvleugel van het museum en bood bezoekers een kennismaking met 36 verrassende, soms zeer omvangrijke kunstwerken van enkele van de meest toonaangevende kunstenaars in China. De traditie, de spiritualiteit en de maatschappelijke en politieke realiteit in China vormden de hoofdthema's van de tentoonstelling. De werken waren afkomstig uit de collectie van de Zwitserse verzamelaar dr. Uli Sigg. Hij was zo genereus ons een keuze te laten maken uit zijn collectie van meer dan 2.500 werken, alvorens een groot deel ervan definitief naar het nieuwe museum M+ in Hongkong zou verhuizen.

Eén van de kunstenaars in deze tentoonstelling was Shao Fan. Hij was met twee werken vertegenwoordigd: in de ene zaal met een levensgroot getekend portret van een konijn dat de bezoeker met een priemende blik aankijkt, in een andere zaal met een gedeconstrueerde stoel bestaande uit plexiglas en elementen van een stoel in de stijl van de Mingperiode. Bezoekers bleken gefascineerd door deze werken, in het bijzonder door de op rijstpapier vervaardigde inkttekening van het konijn. Hun grote waardering voor het werk van Shao Fan was voldoende reden om de kunstenaar uit te nodigen om Nederland wat beter kennis te laten maken met zijn fascinerende oeuvre. *Shao Fan: Between Truth and Illusion* is de eerste solotentoonstelling van de Chinese kunstenaar. Hiermee bevestigt Het Noordbrabants Museum zijn ambitie om toonaangevende hedendaagse kunstenaars in Nederland te introduceren.

Shao Fan neemt een speciale plaats in binnen de hedendaagse Chinese kunst. In zijn werk combineert hij (schilder- en teken)kunst en design met een diepgaande kennis van de Chinese cultuur. Hij is een meester in de techniek van de klassieke inkttekening. De protagonisten van zijn monumentale werken zijn dieren zoals konijnen, soms ook apen en valken. Voor Shao Fan zijn het archetypen en hybride wezens tussen mens en dier. De kunstenaar produceert ook olieverfschilderijen waarin klassieke *Shanshui* landschappen opnieuw door hem worden geïnterpreteerd. Bergen en rivieren staan hierin centraal, met watervallen en bergpaden als veelgebruikte elementen. Verder is Shao Fan ook één van de eerste Chinese kunstenaars die de grenzen tussen visuele kunst en meubels verkent, met sierlijke houten sculpturen die verwijzen naar meubels in de bekende Ming-stijl. Zijn werk maakt deel uit van de permanente collectie van het Victoria and Albert Museum in Londen, het National Art Museum of China in Beijing en het Metropolitan Museum of Art in New York. Voor Het Noordbrabants Museum is het dus een eer om het werk van deze grote kunstenaar in 's-Hertogenbosch te verwelkomen.

De samenstelling van deze tentoonstelling was in handen van onze conservator hedendaagse kunst Hans November. Hij schreef ook een essay voor deze catalogus. Verder vindt u in deze publicatie een verhelderend essay van Shao Fan zelf, alsmede een interview met de kunstenaar door de Duitse journalist, kunstcriticus, curator, essayist en publicist Heinz-Norbert Jocks.

De tentoonstelling is tot stand gekomen met de steun van de Renschdael Art Foundation en Galerie Urs Meile Beijing-Lucerne. Graag spreek ik mijn dank uit jegens Paul en Huguette van Rensch-Brousse voor hun inmiddels jarenlange steun bij het maken van toonaangevende hedendaagse kunsttentoonstellingen in Het Noordbrabants Museum. Daarnaast bedank ik Urs en René Meile voor de zeer plezierige samenwerking bij de voorbereiding van deze tentoonstelling. Tot slot bedank ik graag alle bruikleengevers aan deze tentoonstelling. Zonder hun medewerking zou het niet mogelijk zijn om het fraaie en interessante werk van Shao Fan aan het Nederlandse publiek te tonen.

Charles de Mooij
directeur

*

Shao Fan – Tussen waarheid en illusie

Als ik de toekomst wil zien, kijk ik altijd achterom. Tijd is een cirkel. Voor mij zijn het verleden en de toekomst in dezelfde richting. Het is een concept. In mijn recente werk drukken schilderijen en sculpturen op een of andere manier dit idee uit van een met elkaar verbonden verleden en toekomst. Dit resulteert in een ontkenning van de tijd. Tijdloosheid. Tijd heeft geen betekenis. Ik schilder de ruimte.¹

De Chinese kunstenaar Shao Fan is vrij van zekerheden en van behaagzucht. Werkend in het atelier in Beijing verkiest hij om zowel zijn onderwerp als zijn identiteit te verliezen. Hij bant de menselijke gedachten en verlangens uit. Als kunstenaar plaatst Shao Fan zich niet op een lineaire tijdslijn waarbij hij als hedendaagse kunstenaar terugkijkt naar, verder bouwt op of zich afzet tegen professiegenoten. Hij plaatst zijn kunstwerken buiten de tijd die hij eerder als circulair beschouwt. Op doek en op (rijst)papier schildert en tekent Shao Fan schijnbaar onbelangrijke dieren, zoals konijnen en apen, in een onbestemde omgeving. In dit essay waag ik een voorzichtige poging om het taoïstische gedachtegoed te duiden en om de invloed ervan terug te vinden in zijn werk. Dit doe ik door middel van drie korte hoofdstukken waarin het taoïsme, de dieren en de traditie worden behandeld. Hierbij ben ik me ervan bewust dat ook het confucianisme en het boeddhisme een belangrijke rol spelen in de Chinese spiritualiteit en dat er door de eeuwen heen een grote verwevenheid is ontstaan. Dit zal ik echter niet verder behandelen in dit stuk.

Taoïsme

In de *Tao Te Ching*² staat dat tao niet in woorden is uit te drukken en bijgevolg dus niet gedefinieerd kan worden. Ondanks deze bekende paradox, valt er toch één en ander te vertellen over het taoïsme. Het uitgangspunt is dat ieder wezen één is met de tao. Hierbij staat ‘de eeuwige tao’ voor ‘de weg’, een ondeelbare en onbeschrijfbaar principe, waaruit alles voortvloeit. Het taoïsme schrijft de mens voor om ‘gewoon’ mee te gaan in het voortdurende proces van verandering. Men kan alleen maar op het pad blijven van deze zoektocht naar de onveranderlijkheid in de verandering. Het taoïsme ziet een verbondenheid tussen de mensheid en de natuur, tussen de microkosmos en de macrokosmos, zo doende is de mensheid volledig opgenomen in de kosmos en bezet het geen geprivilegieerde positie. Alles houdt verband met elkaar in een voortdurende stroming van kosmische energieën, zoals Demetrio Paparoni schrijft met betrekking op het werk van Shao Fan³. Fan schildert wat hij in de natuur tegenkomt, hij vermijdt te zoeken naar een onderwerp. Taoïsten geloven dat alles wat je waarneemt, door eigen interpretaties vertekend

¹ ‘Interview of Shao Fan with Judith Benhamou-Huet’, *Shao Fan. An Incurable Classicist*, tent. cat. Shanghai, 2010, z.p.

² Lao Zi, *Het boek van de Tao en de innerlijke kracht*, vertaling Kristofer Schipper, vierde druk, Amsterdam, 2014.

³ Demetrio Paparoni, ‘Shao Fan. An Incurable Classicist’, *Shao Fan (Yu Han)*, tent. cat. Koblenz, 2018, p. 39.

wordt. Het zijn reflecties op wat wij voelen. Die invloeden worden bij het taoïsme weggenomen. Dit past Fan toe in zijn kunst. De eenheid die ermee bereikt wordt, staat bekend als yin en yang, een bepaalde balans tussen alles. De tegenstelling of polariteit tussen yin en yang is een fundamentele natuurwet. Beiden zijn tegenovergestelde eenheden maar niet met elkaar in conflict. De aard van yin en yang is relatief, waarbij beiden aanwezig moeten zijn. Het is één. Geen donker zonder licht en geen leven zonder dood. De tegenstellingen in de natuur en in alle objecten en fenomenen zijn voortdurend in beweging en verandering. Vanwege deze afhankelijkheid is in het taoïsme balans en eenheid belangrijk. In het boek van de tao staat het volgende⁴:

*Iets en niets brengen elkaar voort
Moeilijk en makkelijk completeren elkaar
Lang en kort bestaan in verhouding tot elkaar
Hoog en laag vullen elkaar aan
Tonen en klanken harmoniseren met elkaar
Voor en na volgen op elkaar,
in alle eeuwigheid!*

Als kunstenaar wil Shao Fan zo veel mogelijk de houding van ‘de wijze’ of Luohan benaderen. Wat het inhoudt om een wijze te zijn, staat verder beschreven in het boek van de tao⁵. De kunstenaar Fan praat niet graag over zijn werk. Van de wijze wordt gezegd dat hij eerst een goed luisteraar is en pas later spreekt. Het gaat Shao Fan beter af om rustig verder te werken dan erover te praten. Ook omdat woorden nooit volledig kunnen weergeven wat ermee bedoeld wordt. Net als de wijze, is Fan gezien zijn terdege scholing, bekwaam in wat hij doet. De wijze houdt zichzelf op

de achtergrond maar in werkelijkheid staat hij vooraan, valt te lezen. Shao Fan werkt vanuit een innerlijke kracht of ‘de’ in het taoïsme. Het is wat, volgens de tao, het meest aanwezig is als we net geboren zijn, wanneer we nog alles spontaan doen en ons niet afvragen hoe, wat en waarom we dingen doen. De kunstenaar kan zich hierin vinden maar belangrijk is echter ook om te beklemtonen dat de kunstwerken van Shao Fan deel uitmaken van een groter verhaal, het Chinese verhaal. Zelf zegt hij hierover het volgende:

*Innovatie en ontwikkeling hebben nooit hetzelfde belang gehad als het in het kleinste details oefenen van wat we de ‘Dao’ noemen, om deze specifieke spiritualiteit steeds weer te condenseren in de vorm van beeld, poëzie, muziek, schilderkunst, theeceremonie wierook overlevering etc.*⁶

Zie catalogus pagina 51

⁴ Lao Zi, *Het boek van de Tao en de innerlijke kracht*, vertaling Kristofer Schipper, vierde druk, Amsterdam, 2014, p. 25.

⁵ Idem: pp. 25, 35, 117, 121, 137, 149, 167.

⁶ ‘Shao Fan in conversation with Uli Sigg’, *Shao Fan (Yu Han)*, tent. cat. Koblenz, 2018, p. 207.

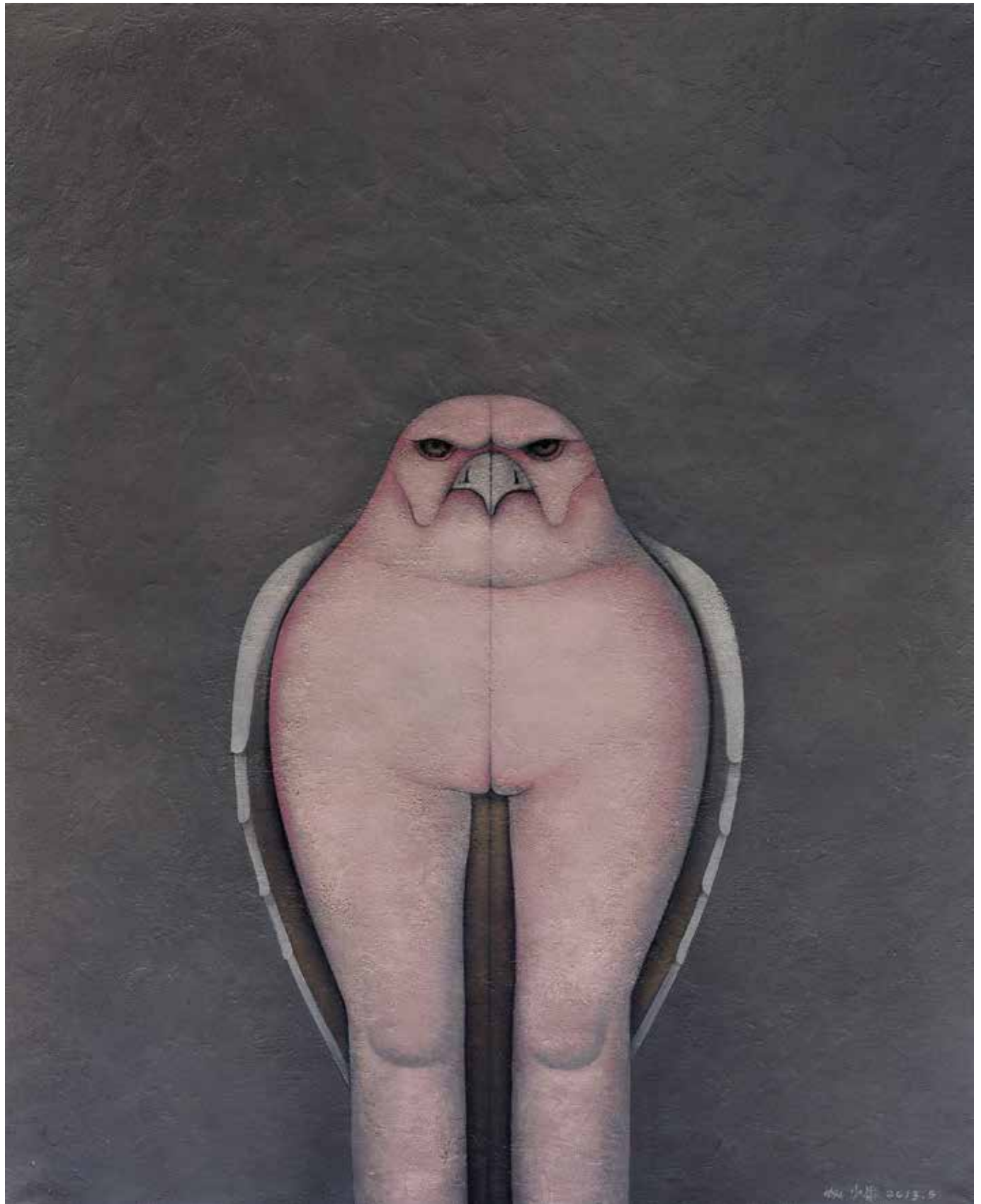
Portrait of an Eagle

2013

oil on canvas / olieverf op doek

100 × 80 cm

Private collection

Rabbit Portrait - Yiwei 2

2015

acrylic and oil on canvas / acryl- en olieverf op doek

200 × 150 cm

Private collection, Switzerland

Colofon / Colophon

Uitgave bij de tentoonstelling *Shao Fan: Between Truth and Illusion* in Het Noordbrabants Museum, 's-Hertogenbosch van 15 februari – 14 juni 2020

This publication is issued on the occasion of the exhibition *Shao Fan: Between Truth and Illusion* held at Het Noordbrabants Museum, 's-Hertogenbosch, from February 15th until June 14th 2020

Het Noordbrabants Museum is de bruikleengevers bijzonder erkentelijk voor hun medewerking aan de tentoonstelling: Galerie Urs Meile Beijing-Lucerne en alle particuliere bruikleengevers die anoniem wensen te blijven

Het Noordbrabants Museum is very grateful to the owners for their loans to the exhibition: Galerie Urs Meile Beijing-Lucerne and all private lenders who wish to remain anonymous

CONSERVATOR VAN DE TENTOONSTELLING /
CURATOR OF THE EXHIBITION
Hans November

AUTEURS / AUTHORS
Hans November
Heinz-Norbert Jocks
Shao Fan

FOTOGRAFIE / PHOTOGRAPHY
Wang Yu (portraits)
Hao Ge, Eric Gregory Powell, Yang Hao (works)

VORMGEVING / DESIGN
studio frederik de wal, Schelluinen

VERTALING / TRANSLATION
Duo, Maastricht

REDACTIE / EDITORS
Hans November
Carijn Oomkens

UITGAVE / PUBLISHED BY
WBOOKS, Zwolle
Het Noordbrabants Museum, 's-Hertogenbosch

DANKBETUIGING / ACKNOWLEDGEMENT
We willen de volgende mensen bedanken voor hun medewerking en steun:
We would like to thank the following people for their collaboration and support:
Paul van Rensch
Huguette van Rensch-Brousse
Inge Nieuwenhuijse
Urs Meile
René Meile
Yang Yang

© 2020 de auteurs / the authors, Het Noordbrabants Museum 's-Hertogenbosch, WBOOKS, Zwolle

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means without prior written permission of the publisher.

Van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie is het auteursrecht geregeld met Pictoright te Amsterdam.

© c/o Pictoright Amsterdam 2020.

ISBN 978 94 625 8381 8
NUR 646

www.hetnoordbrabantsmuseum.nl

Renschdael **art** foundation

W BOOKS

Provincie Noord-Brabant

GALERIE URS MEILE 麦勒画廊

